

Vertrek van Boerenzwaluwen in 2014 uit de schuur in Terwispeel

Na de laatste vangdag op 21 augustus 2014 in de schuur heeft Appie Venema uit Terwispeel een ooggetuige verslag bijgehouden vanaf 1 september betreffende de aanwezigheid van de boerenzwaluwen in en in de omgeving van zijn schuur. Ik ben blij met deze informatie omdat het aangeeft dat er na die periode nog wel zwaluwen achterbleven en hun jongen verzorgden. Hierbij het verslag wat ik aanvulde met fotos uit mijn archief. Dergelijke verslagen zijn zeldzaam en geven mooi een impressie weer van het vertrek.(Jan de Jong.)

Verslag A. Venema.

Op 1 september kort na zonsopkomst zitten in de top van de oude hoge kastanjeboom (!) voor de boerderij wel een dertig tal boerenzwaluwen zich op te warmen. In de boerderij zitten nog twee nesten met jongen(1 x 3 en 1 x 2) luid te bedelen om voedsel. Op 8 september aan de achterzijde in de schuur een man boerenzwaluw luid alarmerend bij een nest met jongen. Op 9 september om 08:30 uur zitten er wel een veertig tal op het wegdek 100 meter noordelijk van de boerderij. Op 10 september worden de jongen achter in de schuur nog voorzien van insecten door de oude vogels. Om 09:00 uur vloog er nog een groep van twintig boerenzwaluwen boven de schuur. Op 11 september om 11:30 uur nog twee volop zingende mannetjes in de schuur. Op 12 september om 08:00 uur sta ik midden in het Van Oordts Mersken tijdens een ringochtend met ringgroep Menork in de Venebuurt en komt er een ijsvogel aanvliegen laag boven het Koningsdiep. Er jagen ook enkele boerenzwaluwen op insecten in de omgeving. Plots valt een boerenzwaluw de ijsvogel lastig, deze duikt snel onder en komt direct weer tevoorschijn. De zwaluw achtervolgt de ijsvogel steeds en dit herhaald zich wel een keer of acht. Had dergelijk gedrag nog nooit eerder van een boerenzwaluw gezien.

Kennelijk heeft de ijsvogel het voedselgebied van de boerenzwaluwen verstoord en kwam op die locatie veel insectenvoedsel vlak boven de waterspiegel en in de directe omgeving voor.

Foto © K.A. Buitenkamp.

Ijsvogels worden in 2014 op steeds meer plekken in Friesland broedend aangetroffen na een zachte winter.

Op 14 september zaten er zeker een twintig tal boerenzwaluwen in de top van de boom bij de burens, de mannetjes zingen voluit! Trof vanmorgen een verwilderde huiskat (!) aan op de hooizolder, ik maakte zoveel lawaai dat dit monster in een sprong van de hooizolder naar buiten zweefde via de openstaande schuurdeuren en met een smak op het asfaltpad terecht kwam. Er zitten veel muizen binnen daar zal hij wel op afgekomen zijn! Om 09:35 uur een groepje van zeker tien boerenzwaluwen kwetterend boven de boerderij. In de schuur zitten aan de achterzijde op de stok bij de(niet bewoonde) kerkuilkast om 09:45 uur vier vliegvlugge jongen met hun ouders. Om 10:45 uur is er paniek onder de boerenzwaluwen een groep van 35 vliegt boven de boerderij, een sperwer was de oorzaak. Om 18:50 uur voeren drie (!) ouderen in de schuur nog hun jongen tijdens een windstille avond. Op 15 september hebben de drie en twee jongen uit de laatste nesten nog binnen geslapen, na het openen van de schuurdeuren komt het mannetje nog snel naar binnen. Om 10:35 uur zit het mannetje volop in de schuur te zingen. In de eerste helft van de ochtend zijn er nog tientallen die rond de boerderij vliegen, sommige vliegen even naar binnen. Het zijn bijna allemaal eerste kalenderjaar vogels, ze gaan op de balken zitten en nemen de omgeving goed in zich op. Zouden ze het komend jaar hier terug komen? Om 11:25 uur zingen er meerdere mannetjes boven in de schuur een machtig mooi iets! Op 16 september om 09:00 uur zingen er drie mannetjes boven in de schuur bij de nesten waar de late jongen zijn uitgevlogen, zo laat al in de tijd nog.

Dat de mannetjes luid zingen bij terugkomst uit het verre Afrika is me bekend en heb ik zelf ook enkele keren mogen meemaken. Dat ze zo laat in het seizoen ook zingen in de schuur moet een enorm fijne ervaring zijn om dat mee te maken!(opmerking Jan de Jong).

Foto © Thijs Glastra

Ik zing uit volle borst bij aankomst in de schuur, en bij het vertrek gaan we ook zingend op weg naar onze vakantie en overwinterplek in Midden en zuid Afrika. De reis duurt soms meer dan 30 dagen lang en is een spannend avontuur! Eind maart al keer ik terug en wacht ik al zingend op mijn vrouw waarvoor ik een nestje bouw.

Om 10:45 uur is een wijfje sperwer actief, een vijftien tal boerenzwaluwen alarmeren boven de boerderij. Op 17 september om 09:00 uur een vijftiental boerenzwaluwen kwetterend hoog boven de boerderij vliëgend, in de schuur zitten nog een zestal lekker warm binnen. Om 16:45 uur zweven boerenzwaluwen op

de oostenwind rond het dak van de boerderij, soms zitten ze even op de warme dakpannen, wel een twintigtal. Om 19:00 uur zeker twintig jagend op insecten rond de boerderij, fijn hooiweer vandaag.

Op 18 september zit bij de burens een groepje van twintig boerenzwaluwen boven in de boom te kwetteren, om 18:35 uur vliegen er een 35 tal boven de boerderij, weer prachtig hooiweer vandaag. In de schuur nog een oud mannetje met vliegvlugge jongen. Op 20 september nog een dertig tal in de avondschemer in snelle vlucht naar noord, die slapen in de uitgestrekte maïsvelden in de omgeving van de boerderij. In de nacht van 20 Op 21 september hebben er in de schuur nog jongen op het nest geslapen, om 08:43 uur smorgens vliegt een oud mannetje de boerderij binnen nadat ik de schuurdeuren had geopend en twee hongerige jongen vliegen van het nest hem tegemoet. Even later zijn ze alle drie buiten. Om 09:15 uur zitten de beide jongen weer binnen. Het mannetje komt niet vaak meer insecten brengen, de jongen moeten nu zelf op insecten jagen. Even vóór 15:00 uur zitten enkele vliegvlugge jongen binnen, buiige bewolking met regen. Een twintigtal jagen op insecten in de luwte van de boerderij tijdens noordelijke wind.

Op 22 september nog twee jonge boerenzwaluwen hebben in de schuur op het nest geslapen. Na het nog vrij laat openen van de schuurdeuren vliegt het mannetje snel naar binnen, die is koud van de regen. Terwijl ik achter de boerderij in de sloot nog handmatig de vegetatie vrij maak vliegt de familie boerenzwaluw van vijf vlak boven mij. Beide ouders geven bekjes vol insecten over aan hun jongen in de vlucht.

Foto © Guido Aijkens.

Vlak na het uitvliegen worden deze vijf boerenzwaluw jongen nog steeds gevoederd door de ouders, soms in vlucht of op een rustplek in het veld.

Steeds is dit weer een prachtig gezicht, de jongen maken daarbij steeds het typische bedelgeluid. Om 16:40 uur jaagden er nog 23 boerenzwaluwen achter de boerderij op insecten. Op 23 september de twee jongen hebben binnen geslapen, om 08:40 uur zitten ze dicht tegen elkaar op de ruststok voor de kerkuilenkast. Een spreeuw zingt volop bij zonsopkomst bij de ingang van het oude nest op de boerderij, elke herfst hoor ik dit gezang. Om 17:30 uur meer dan dertig boerenzwaluwen vliegen bij de boerderij rondvliegend. Op 24 september vliegt om 10:00 uur een alarmerende oude boerenzwaluw in de schuur rond en even later boven de boerderij. In de avond vlak voor het invallen van de duisternis nog zeven boerenzwaluwen rond de boerderij, enkele hebben nog binnen in de schuur geslapen. Op 25 september vliegen om 07:40 uur nog vier boven de boerderij in rondjes. Om 08:00 uur vliegen twee boerenzwaluwen in de schuur van het nest en gaan op de ruststok zitten op 1 meter van het nest dicht tegen elkaar aan samen met nog een oude vogel. Om 08:40 uur vier jonge boerenzwaluwen rond de boerderij vliegend. Om 15:45 uur één oude vogel jagend op insecten achter de boerderij, kort erna waren er negen boerenzwaluwen. Ook nog insecten overdracht aan de jongen waargenomen, prachtig tafereel en dat zo laat nog in de tijd! Op 26 september hebben twee jongen

nog op het nest geslapen, snel de schuurdeuren geopend. Om 17:45 uur meerdere insecten overdrachten gezien aan de twee jongen in de lucht achter de boerderij, zo te zien door toch een ouder wijfje. Op 27 september kort na 17:00 uur vijf boerenzwaluwen op insectenjacht boven de boerderij. Op 28 september in de namiddag zeker nog drie jonge boerenzwaluwen jagend op insecten bij de boerderij. Op 29 september om 08:00 uur vliegen er nog drie jonge boerenzwaluwen jagend op insecten boven de boerderij. Om 09:00 uur zit één zwaluw weer op de zitstok binnen in de schuur. Om 12:30 uur vind ik achter de boerderij in overhangende vegetatie boven de sloot twee mooie nestjes van de dwergmuis. Savonds vlogen er vlak voor de ingevallen duisternis nog twee boerenzwaluwen laag voor de openstaande schuurdeuren, daarna geen boerenzwaluwen meer gezien. Op 30 september om 07:56 uur open ik de schuurdeuren en ga op de hooizolder staan, er vliegen nog twee jongen van het nest, hebben ze toch nog binnen geslapen. Op 1 oktober om 17:15 uur vliegen er nog twee jonge boerenzwaluwen rond de boerderij, even later zijn ze verdwenen. Om 18:00 uur vliegt er nog een volwassen wijfje boven de boerderij. Om 18:27 uur tijdens lichte regen duikt nog een volwassen boerenzwaluw de schuur binnen via de grote schuurdeuren. Op 2 oktober vliegt om 18:30 uur nog een boerenzwaluw rond boven de boerderij. Op 4 oktober om 18:55 uur tijdens een vrij warme dag nog duikt vlak voor me via de grote schuurdeuren een boerenzwaluw naar binnen, leek me een volwassen vogel. Op 5 oktober kort na 08:00 uur de grote schuurdeuren geopend doch de gisteravond naar binnengevlogen boerenzwaluw niet aangetroffen. Zou die gepakt zijn door de steenmarter? In juli 2014 had ik hier nog vijf jonge steenmarters op het erf! Op 6 oktober om 08:15 uur bij het openen van de eerste helft van de grote schuurdeuren vloog me vlak over het hoofd nog een boerenzwaluw naar buiten! De vogel begint direct met het insecten jagen achter de boerderij. Heeft er toch nog één in de schuur geslapen. Dit was in 2014 de laatste boerenzwaluw uit mijn boerderij die ik hier zag. Vandaag 2 november als ik dit schrijven beëindig zie ik tijdens prachtig mooie zondagochtend nog een tweetal hoornaar voor de boerderij vliegen.

Opgemaakt 2 november 2014 Appie Venema Mouwewei 3 8407AH Terwispel.

Naschrift Jan de Jong.

Het wordt bijzonder op prijs gesteld door Appie Venema als U zou willen reageren in de vorm van een kaart of een briefje op dit verslag over het vertrek van de boerenzwaluw uit zijn schuur. Hijzelf heeft geen telefoon of is verbonden met het internet doch is elke dag verbonden met de natuur om hem heen.